

El quart d'hora de Granollers

«El Ball de les Donzelles»

Treball llegit dijous, dia 2, davant el micròfon de Ràdio Associació de Catalunya.

Tots els granollerins i tots els forasters que s'encepeguen a sojornar el dimarts de Carnestoltes a la nostra ciutat, veuen invariablement a les onze del matí un costum típic que es remunta, encara que molt desfigurat, a mitjans del segle XVIé. És el «Ball de les donzelles», que avui consisteix en una corrua de criatures d'ambos sexes disfressades amb els vestits més llampanants i variats i que, precedides d'una orquestra, que toca des de temps immemorial la mateixa marxa, i acompanyats per agents municipals, surt de la plaça major i recorrent carrers i places, torna altre cop a la dita plaça, on la munió de quitxalla balla uns quants ballets típics davant la Casa de l'Ajuntament. A la tarda, es torna a formar la mateixa comitiva a la plaça Gran i en la pròpia disposició i forma que el matí i emprèn la marxa cap al Casino de Granollers, on, després d'unes quantes ballades, la Societat obsequia els petits balladors amb dolços i joguines.

Aquest vell costum granollerí, que no hem pogut o sabut esbrinar mai el perquè es celebra anyalment per Carnestoltes, és una reminiscència d'una vella Confraria anomenada de «Donzelles a maridar» fundada el 2 de maig de l'any 1563 i que tenia per objecte proporcionar un dot de noces a totes les donzelles que es casaven abans de la diada de Sant Joan de l'any següent. Vegi's, en corroboració de tal dada, l'acord municipal de fundació: «Atès que a 29 de novembre del 1547 fou acordat pel Consell fos instituída una Confraria sots la invocació de la Concepció de la Mare de Déu per a donzelles a maridar filles de la present Vila, la qual, per resistència o altrament fos deixada d'efectuar. I com sia cosa molt lloable i molt grossa caritat, majorment per les donzelles pobres, que dita Confraria es faci i es constitueixi: el Consell acorda instituir-la donant poder als senyors Jurats per a fer-ho i si fos menester, es fassi amb autoritat i decret del Reverendíssim senyor Bisbe de Barcelona o del Batlle de la Vila o a qui pertanyi, i que els confreres paguin d'entrada un ducat i cada any quatre sous, i que els Jurats puguen ordenar l'aplicació a dita Confraria de qualques prescripcions que es continuen en el Memorial que ja està fet d'ençà l'any 1547 i altres que els semblin bé; i suplicar al dit Senyor Bisbe per a que implori del Sant Pare la gràcia de la Santedat i facin totes quantes coses els semblin a profit i bon regíment i goven de dita Confraria.»

Del funcionament d'aquesta Confraria o Causa Pia, n'hem trobat el seu primer Llibre d'Administració, en el qual hi consten 149 inscripcions, que comencen el 16 d'abril del 1564 i acaben el 24 de juny del 1698, o sigui els 134 primers anys de la seva realització. La primera liquidació anyal, feta per Sant Joan del 1564, puja la recaptació a 167 lliures i 16 sous, quantitat que, esmerçada a censal mort sobre la Universitat de Granollers, proporciona a cada una de les donzelles maridades un premi de 167 sous.

Hem donat aquestes dades concretes per a subratllar especialment el caràcter ben democràtic que tenia la nostra Confraria, a diferència d'altres Confraries semblants fundades amb posterioritat en altres poblacions catalanes, que tenien més caire de caritat instituïda per llegats i deixes de gent rica, com es pot observar en les instituïdes a Igualada en 1637, a la Vila de l'Arbós en 1660 a Bellpuig en 1682, i altres encara en aquest mateix segle a Valls, Sant Feliu de Guíxols, Torà, Barcelona i d'altres.

El retret

Més que l'encís de trèmula conversa,
dins l'amistat que ens ajuntava ahir,
fou la riquesa que en joiells s'esmerça
allò que et feia generosa amb mí.

Jo sols captava el foc de ta mirada
i el vellut nítid de tes mans de neu.
No em distreia el platí de l'arracada
ni el perfum de l'escot, no massa breu.

El meu amor a tu venia, lliure
d'inquietuds, sense albirà els dardells
que s'esmolaven dintre el teu somriure
après de les arquetes dels joiells.

Si algun cop m'incitaves coratgies
que contorbaven els meus ulls serens
i volia besar-te, m'oferies
ton coll desert, qui reclamava agenç...

I vaig portar-te un collaret. L'estona
en mí prenia un tremolor senzill.
Tu, perfilant ta vanitat de dona,
brandaves la fulgència d'un espill

i feies espirals de flama viva
esbatanant els ulls fosforecents
amb arrogància d'una dama altiva
que tritura un triomf entre les dents.

I un curt instant que jo prop teu no era,
com si un daler fal·laciós et fes
massa entesa en les arts de mentidera,
t'entregaves en braços estrangers.

Jo et sorprenia quan, encara esclava
del joc fortíu, somreies dintre el llaç,
i vaig sentir mon cor com s'esquinçava
i el collaret cruixí sota aquell braç.

Però del greuge que el meu cor n'havia
l'atzar va fer-te'n violent retret
i, com un signe de traïdoria,
caigué per terra el collaret, desfet.

DOMENEC PERRAMON

¿Ja sóu de la Protectora de l'Ensenyança Catalana?

Fulles Dominicals

DXCVII

Revetlla de Sant Pere

Assistirem a una festa valenciana. Vegérem una falla autèntica i presidírem la cremada de la mateixa.

Parlem de la falla «A l'ombra del Micalet». A l'entorn del famós campanar de València es desenrotlla tota la teoria de costums tradicionals valencians i sobretot la plasticitat del sentiment picaresc d'aquell poble llevantí. És en aquest aspecte que ens captivà l'obra magistral dels artistes fallers. Tenen, els del Túria, un concepte del picaresc, completament diferent del que tenim aquí a Catalunya. És sens dubte menys filosòfic l'acudit valencià que el català; menys refinat, menys espiritual. La ràpida imaginació llevantina no es detura en al·lò que és la gràcia de l'acudit i es val de símbols sincers, oberts, precisos. Encara la hilaritat predomina i no la lleu insinuació que engendra el somriure. Altrament, l'art incomparable dels fallers dispensa el refinament que trobem en manca.

Parlem ara de la «cremà». Ultra la tràgica visió dels ninots de cera deformant-se, esllanguint-se i finalment, arborant-se (visió vertaderament punyent i fins i tot en certs moments desagradable) la «cremà» de la falla a Catalunya perd tot l'encís que té a València. Aquí no sentim la tradició que pesa damunt dels valencians, de la mateixa manera que ells de la sardana no en copsen sinó el que és purament espectacular. En resum: bella obra d'art la «falla» i truculent espectacle la «cremà»; però no creiem convenient la propagació de la festa a Catalunya, puix el poble català es trobarà sempre desplaçat en aquest veritable auto de fe.

Quin entestament és aquest de trasplantar la tradició, aquesta resta aferrada al terreny, a l'aire, a la llum, a l'olor del lloc on nasqué?—L'ALTRE